

Mgr Helena RATAJ (1918-2008), filolog klasyczny, bibliograf, nauczyciel akademicki, starszy kustosz dyplomowany, dyrektor Biblioteki Głównej Akademii Medycznej w Gdańsku.

Urodziła się 4 lutego 1918 roku w Kwebedowie w rodzinie Tomasza Podczaskiego i Michaliny z domu Podniesińska. Dnia 28 IX 1939 roku w Równem na Wołyniu zawarła związek małżeński z Januszem Ratajem, późniejszym profesorem, kierownikiem Katedry Materiałów Budowlanych Politechniki Gdańskiej. Miała dwie córki – Danutę (ur.

1942) i Grażynę (ur. 1947).

W 1936 roku ukończyła Państwowe Gimnazjum im. Romualda Traugutta w Lipnie i podjęła studia na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Warszawskiego. Wybuch II wojny światowej zmusił ją do przerwania nauki. Studia ukończyła w 1946 roku. Napisała pracę magisterską: *„Postać króla Edypa według Sofoklesa”*. Uzyskała tytuł magistra filologii klasycznej. Po wojnie musiała opuścić Warszawę i znalazła się wraz z rodziną w Gdańsku. W 1950 roku ukończyła kurs dla bibliotekarzy technicznych bibliotek naukowych i aspirantów na bibliotekarzy naukowych organizowany przez Związek Bibliotekarzy i Archiwistów Polskich w Gdańsku. Jako kursantka odbyła trzymiesięczną praktykę w Bibliotece Centralnej Akademii Medycznej w Gdańsku. W listopadzie 1963 roku złożyła egzamin dla kandydatów na stanowiska bibliotekarzy dyplomowanych przed Komisją Egzaminacyjną dla Bibliotekarzy Dyplomowanych przy Ministrze Szkolnictwa Wyższego. To dało jej uprawnienia nauczyciela akademickiego.

Od 15 X 1950 roku związana była z Biblioteką Główną Akademii Medycznej w Gdańsku jako młodszy asystent biblioteczny. Pracę rozpoczęła od Oddziału Gromadzenia i Opracowania Zbiorów. Od października 1952 roku zajmowała się Bibliotekami Klinik i Zakładów AMG. W roku 1957 objęła kierownictwo Oddziału Udostępniania Zbiorów. Z początkiem roku 1964 otrzymała stanowisko adiunkta bibliotecznego, po czterech latach kustosza dyplomowanego, a w 1973 roku starszego kustosza dyplomowanego. Dnia 1 X 1969 roku została zastępcą dyrektora, a od 1 X 1976 roku pełniła funkcję dyrektora Biblioteki Głównej Akademii Medycznej w Gdańsku. Na emeryturę przeszła 30 IX 1981 roku. Z biblioteką związana była do końca 1993 roku.

W momencie objęcia stanowiska dyrektora zbiory biblioteki liczyły blisko 300 000 druków zwartych oraz ok. 75 000 woluminów czasopism. Swemu następcy zostawiła zbiory powiększone o 40 000 jednostek bibliotecznych. W wypożyczalni zarejestrowanych było wówczas ok 3 000 czytelników (1981).

Kontynuowała działalność swego poprzednika redagując kolejne roczniki „Bibliografii Publikacji Pracowników AMG”. Pod jej redakcją ukazały się spisy publikacji pracowników za lata 1945-1964 oraz 1971-1991. Nad bibliografią pracowała wiele lat, nie zarzucając jej po przejściu na emeryturę, aż do 1993 roku.

W uznaniu zasług otrzymała odznaczenia: Odznakę „Za zasługi dla Gdańska” (1973), Złoty Krzyż Zasługi (1974), Medal Zasłużonemu Akademii Medycznej w Gdańsku (1978), Odznakę „Za wzorową pracę w służbie zdrowia” (1978), Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski (1984), Medal 40-lecia Polski Ludowej (1984), Pamiątkowy 40-lecia Akademii Medycznej w Gdańsku (1985).

Zmarła 28 czerwca 2008 roku w Gdańsku.

Spis publikacji

1967

1. Bibliografia publikacji pracowników Akademii Medycznej w Gdańsku za lata 1945-1964. Gdańsk: Gd. Tow. Nauk. 1967 [1] 474 s.

Współaut.: Adam Bocheński, ..., Anna Bocheńska

1974

2. Red.: Bibliografia publikacji pracowników Akademii Medycznej w Gdańsku za rok 1971. Gdańsk: Akademia Medyczna 1974 IX [2] 259 s.

Współred.: ..., Maria Babnis

1975

3. Red.: Bibliografia publikacji pracowników Akademii Medycznej w Gdańsku za rok 1972. Gdańsk: Akademia Medyczna 1975 [6] X 253 s.

Współred.: ..., Maria Babnis

1976

4. Red.: Bibliografia publikacji pracowników Akademii Medycznej w Gdańsku za rok 1973. Gdańsk: Akademia Medyczna 1976 [8] XI 304 s.

Współred.: ..., Mieczysława Bara

1977

5. Red.: Bibliografia publikacji pracowników Akademii Medycznej w Gdańsku za rok 1974. Gdańsk: Akademia Medyczna 1977 [2] XVI 335 s.

Współred.: ..., Mieczysława Bara

1978

6. Red.: Bibliografia publikacji pracowników

Akademii Medycznej w Gdańsku za rok 1975. Gdańsk: Akademia Medyczna 1978 XVIII 373 s.

Współred.: ..., Mieczysława Bara

1979

7. Red.: Bibliografia publikacji pracowników Akademii Medycznej w Gdańsku za rok 1976. Gdańsk: Akademia Medyczna 1979 XVII 421 s.

Współred.: ..., Mieczysława Bara

1980

8. Red.: Bibliografia publikacji pracowników Akademii Medycznej w Gdańsku za rok 1977. Gdańsk: Akademia Medyczna 1980 XV 369 s.

Współred.: ..., Mieczysława Bara

9. 35 lat Biblioteki Głównej Akademii Medycznej w Gdańsku. *Ann. Acad. Med. Gedan.* 1980 t. 10 s. 373-382

Współaut.: Maria Bugno, ...

1981

10. Red.: Bibliografia publikacji pracowników Akademii Medycznej w Gdańsku za rok 1978. Gdańsk: Akademia Medyczna 1981 XVI 439 s.

Współred.: ..., Mieczysława Bara

1983

11. Red.: Bibliografia publikacji pracowników Akademii Medycznej w Gdańsku za rok 1979. Gdańsk: Akademia Medyczna 1983 XV 249 s.

Współred.: ..., Mieczysława Bara

1984

12. Red.: Bibliografia publikacji pracowników Akademii Medycznej w Gdańsku za rok 1980. Gdańsk: Akademia Medyczna 1984 XIV 337 s.
Współred.: ..., Mieczysława Bara

1985

13. Red.: Bibliografia publikacji pracowników Akademii Medycznej w Gdańsku za lata 1981-1982. Gdańsk: Akademia Medyczna 1985 XVIII 423 s.
Współred.: ..., Mieczysława Bara

1986

14. Red.: Bibliografia publikacji pracowników Akademii Medycznej w Gdańsku za rok 1983. Gdańsk: Akademia Medyczna 1986 XIV 322 s.
Współred.: ..., Mieczysława Bara

1987

15. Red.: Bibliografia publikacji pracowników Akademii Medycznej w Gdańsku za rok 1984. Gdańsk: Akademia Medyczna 1987 XIII 326 s.
Współred.: ..., Mieczysława Bara

1988

16. Red.: Bibliografia publikacji pracowników Akademii Medycznej w Gdańsku za rok 1985. Gdańsk: Akademia Medyczna 1988 XI 319 s.
Współred.: ..., Mieczysława Bara

1989

17. Red.: Bibliografia publikacji pracowników Akademii Medycznej w Gdańsku za rok 1986. Gdańsk: Akademia Medyczna 1989 208 s.
Współred.: ..., Mieczysława Bara

1990

18. Red.: Bibliografia publikacji pracowników Akademii Medycznej w Gdańsku za rok 1987. Gdańsk: Akademia Medyczna 1990 X 277 s.

1991

19. Bibliografia publikacji pracowników Akademii Medycznej w Gdańsku za rok 1988. Gdańsk: Akademia Medyczna 1991 IX 246 s.
Współaut.: Danuta Baczkowska, ..., Elżbieta Tymińska

1992

20. Bibliografia publikacji pracowników Akademii Medycznej w Gdańsku za rok 1989. Gdańsk: Akademia Medyczna 1992 X 325 s.
Współaut.: D. Baczkowska, ..., Elżbieta Tymińska

1994

21. Bibliografia publikacji pracowników Akademii Medycznej w Gdańsku za rok 1990-1991. Gdańsk: Akademia Medyczna 1994 XIV 335 s.
Współaut.: D. Baczkowska, ..., Elżbieta Tymińska

22. Spis prac prof. dr Klementyny Świcowej. *Ann. Acad. Med. Gedan.* 1994 t. 24 s. 281-286
Współaut.: ..., Elżbieta Tymińska

Józefa de Laval: Pamięci Dyrektora Heleny Rataj. *Gazeta AMG* 2009 nr 2 s. 18; Adam Bocheński: Bibliografia publikacji pracowników Akademii Medycznej w Gdańsku za lata od 1965 do 1967. Gdańsk; Bibliografia Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego; Piotr Tomasz Cichocki: Zmarli dyrektorzy, kierownicy i pracownicy bibliotek medycznych (1950-2008). *Forum Bibl. Med.* 2009 R. 2 nr 1 s. 55; Ryszard Żmuda: „Leksykon biograficzny uczonych” i „Słownik pracowników bibliotek medycznych” na łamach Forum Bibliotek Medycznych. *Forum Bibl. Med.* 2011 R. 4 nr s. 303, 309, 310, 312; Archiwum Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego – akta osobowe – sygn. 751.

Katarzyna Dorocińska